

Сайтът **desebg.com** публикува интервю с **Мариана Даракчиева**, секретар на Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на БНА. За тази длъжност тя беше номинирана от „Синята коалиция“ в 41-то Народно събрание. През май 2012 г. то избра нов състав на независимия държавен орган за втори, 5-годишен мандат.

Мариана Даракчиева е родена в Габрово. Магистър е по икономика. Народен представител (2009-2010) в 41-то Народно събрание от парламентарната група на „Синята коалиция“. Била е парламентарен секретар на групата, а преди това е общински съветник (2007-2009) в Габрово от „Обединена десница“.

Г-жо Даракчиева, вече една година откакто сте член на Комисията по досиетата и неин секретар. Каква беше представата ви за Държавна сигурност и за разузнавателните служби на БНА преди това и сега?

– Темата за комунистическите тайни служби ме вълнува още от началото на демократичните промени в България. Моето дълбоко вътрешно убеждение винаги е било, че, за да вървим напред, е необходимо всеки един от нас и обществото като цяло, да преминем през своето Чистилище. Една от най-мракобесните служби по време на комунистическото ни минало е именно Държавна сигурност. Не случайно през всичките тези 23 години на преход обществото ни нито за миг не изгуби сетивност към проблема. Това, че истината му бе поднасяна на дребни порции, провокира едно постоянно съмнение у хората относно демократичността на демократичните промени в България. Едва когато започна работа последната Комисия по досиетата, с председател Евтим Костадинов, някак стана ясно, че този път няма да има отстъпление и както това се

Написано от Христо Христов
Понеделник, 15 Юли 2013 10:06

случва в останалите държави от бившия Източен блок и у нас най-после ще открием тъмната завеса на задкулисието от времето на комунизма.

Що се отнася до моята представа за Държавна сигурност преди да започна работа в Комисията, то тя не се различава особено от това, което чета сега в прашните папки с гриф „Строго секретно“. Както споменах, темата ме вълнуваше, а който се вълнува, винаги намира информация. Доста бе написано, доста вече беше изговорено, доста от документите видяха „бял свят"... Разбира се, възможността да работя с оригинални документи и пряката ми ангажираност в процеса на тяхното разкриване, ми дава възможност в по-голяма дълбочина да се запознавам с механизма, по който е работила комунистическата репресивна машина, потискайки свободата на хората, несъгласни с тогавашния строй.

С какво архивите на комунистическите тоталитарни служби промениха светогледа ви?

– Не бих казала, че тези документи са променили с нещо светогледа ми. Аз съм убеден демократ и за мен свободата на личността е нейно свещено право. По-скоро се затвърди усещането ми, че стимулирането на подлост у хората, е един от най-гнусните способности, използван за политическа употреба.

Според вас каква е философията на Закона за досиетата и какво е неговото значение за обществото?

– Относно философията на закона мога да кажа само едно: обществото да научи истината, а жертвите на репресиите да получат своето морално удовлетворение. Когато една система държи хората на каишка и не им дава да мислят и да действат свободно, рано или късно тази система рухва, както се случи с комунистическото управление.

В Комисията сте девет души, номинирани от различни политически сили. Каква е атмосферата и как успявате да направите така, че тя да е една от малкото

държавни институции, която не е източник на скандали?

– Две са нещата, които ни обединяват. Едното и най-важното е – законът. Законът е подробно разписан, в него точно са определени задълженията на Комисията като независим държавен орган. Ние просто го прилагаме в цялата му пунктуалност, без да допускаме да се влияем от политическите си пристрастия. Второто е – мотивацията. Макар представители на различни политически сили, всички ние сме мотивирани истината за репресивния апарат на ДС да бъде разкрита и да се сложи точка на задкулисието в съвременния ни живот.

Разкриването на сътрудниците на комунистическите служби винаги е срещало съпротива, явна и задкулисна, след промените. Каква е според вас причината за това периодично Законът и дейността на Комисията да бъдат атакувани?

– Оказа се, че броят на хората, обвързани с комунистическите тайни служби наистина е внушителен. Те просто са навсякъде около нас. Това се доказва с всяко следващо решение на Комисията. Няма звено в обществения, политическия, икономическия, културния ни живот, където пипалата на ДС да не са проникнали. Говорим и за днешно време. Лично мен този факт много ме тревожи. Това е една тъмна сянка от миналото, която много, ама много бавно избледнява у нас. И това се вижда все по-ясно. У нас не се проведе лустрация в началото на прехода, не заработи закон за разкриване агентите на тайните служби... Всички процеси, свързани с тях, бяха отлагани във времето.

Ето защо и до днес толкова мъчително и трудно се случват демократичните промени в България. Хората, сътрудничили или работещи за Държавна сигурност, винаги са имали своите лостове за влияние върху политическите и най-вече върху икономическите процеси в страната. Мнозина от тях пряко не участват във властта, те остават анонимни за широката публика, но продължават да дърпат конците на управлението. Явно тези хора все още имат самочувствието, че са всесилни и няма лесно да се примирят с факта, че с разкриването на все повече и повече имена на тайни сътрудници се подкопават моралните устои на тяхната власт. А виждате, хората, и то особено младите, които днес са на улицата, вече изразяват гласно своята нетърпимост към липсата на морал в политиката. Те искат едно – хората които ги управляват да бъдат с чисти биографии, а делата им прозрачни.

Вашата длъжност на секретар в Комисията е свързана пряко с обслужването на гражданите. Какво променихте в работата, за да може хората, които идват в читалнята, да бъдат по-добре обслужени?

– Създадохме повече удобства за хората. С разширяването на читалнята желаещите да четат документи от централизирания архив на Комисията вече не чакат толкова дълго. Относно заявките за копия на документи и тяхната обработка също създадохме по-стегната организация. Процесът по копирането, анонимизирането и разсекретяването на документите е значително ускорен.

През ръцете ви минават много документи от комунистическото минало. Бихте ли споделили какво от тях през изминалата година, откакто сте в Комисията, ви е направило най-силно впечатление?

– Няма да влизам в конкретика, защото това, което ме е впечатлило най-много представлява в някакъв смисъл чувствителна информация. Знаете, аз като секретар на Комисията се разписвам върху печатите на анонимизираните документи. През моите очи преминават много заявки за копия от архивни документи на граждани. Това са историите главно на жертвите на комунистическия режим. Понякога те съдържат много лична информация. Всеки ден се ужасявам от прилаганите върху тях методи на репресия. Надзъртането както се казва „под юргана“ за мен е много дълго. Не искам и днес тези хора да се чувстват омърсени от нездрав любопитство. Важно е да се знаят имената на хората, които са служили на този задкулисен апарат. Да оставим правото на жертвите сами да разказват за преживяното от тях.